

Innkalling

Utvalg:	Hovedutvalg oppvekst og kultur
Møtested:	Teams
Dato:	27.01.2021
Tid:	Kl. 18:00

Forfall med kortfattet begrunnelse og eventuelle habilitetsspørsmål meldes snarest til møtesekretær på valg@karmoy.kommune.no eller på telefon 52 85 74 21 / 19 / 22.

Varamedlemmer møter kun etter nærmere avtale med sekretariatet.

Saksliste

Sak nr.	Sakstittel
001/21	Budsjett 2021 - Oppvekst og kulturetaten
002/21	Reiselivsplan 2021-2024
003/21	Handlingsplan for folkehelse 2021-2023
004/21	Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)
005/21	Samlesak for referatsaker
006/21	Samlesak for spørsmål

<Kopervik>, 20.01.2021

Wenche Lindtner
leder

Dato:
18.01.2021
Arkivsak-ID.:
21/405
JournalpostID:
21/2760

Sakshandsamar: Bjarte Helgeland

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
001/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021

Budsjett 2021 - Oppvekst og kulturetaten

Rådmannens forslag til vedtak:

Hovedutvalg oppvekst og kultur vedtar budsjett 2021 for oppvekst- og kulturetaten jf. saksutredelsen.

Vedlegg:

Budsjett 2021 - Oppvekst og kulturetaten

Sakshandsamar: Camilla Vandvik

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
	Eldrerådet	
	Formannskapet	
002/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021
	Hovedutvalg teknisk og miljø	
	Kommunestyret	
	Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	

Reiselivsplan 2021-2024

Rådmannens forslag til vedtak:

1. Karmøy kommunestyre vedtar den fremlagte reiselivsplan for 2021-2024: «Ansvarlig destinasjonsutvikling: Et godt sted å bo er et godt sted å besøke!».
2. Budsjett og ressurser er allokert hos tiltaksansvarlige. Tiltak som får budsjettmessige konsekvenser vil bli fremmet i budsjettbehandling det aktuelle år.

SAKSFRAMSTILLING

Bakgrunn for saken

Reiselivsplan for Karmøy kommune ligger inne i kommunal planstrategi, og kommunen har arbeidet med reiselivsutvikling siden 1980-årene. Temaplan for reiseliv 2021-2024 er utarbeidet av reiselivsrådgiver i Karmøy kommune i prosess (arbeidsmøter og swot-analyse) sammen med ressurspersoner fra kommunen og fra reiselivsnæring, samarbeidspartnere og næringsforeninger. Kommunens budsjett for funksjon reiseliv er totalt på kr 3 975 000. Av dette er driftsavtaler med private kr 2 740 000.

Saksutredning

Handlingsplanen viser prioriteringer for Karmøy kommune og har primært fokus på reiselivstiltak som skal styrke Karmøys besøksattraktivitet og vertskapsrolle for å fremme stedsutvikling og næringsutvikling. Målsettingen er å utvikle Karmøy som et bærekraftig reisemål; med et variert helårig tilbud av opplevelser som bidrar til levende lokalsamfunn og lokal verdiskaping. Det legges særlig vekt på å fremme kultur- og naturopplevelser. Karmøy har tre reiselivsfyrtårn som er prioriterte attraksjoner; Avaldsnes, Skudeneshavn og strendene.

Måloppnåelse planperiode 2016-2019:

Formålet med reiselivsarbeidet er å gjøre kommunen til en bedre utviklingspartner, produkteier og vert. Som del av vertsrollen initierer og utvikler kommunen også egne produkter for å formidle verdifulle opplevelser. De viktigste av kommunens oppgaver er å tilrettelegge for videreutvikling av

besøksattraktivitet, styrke formidling og tilgjengeliggjøring av våre attraksjoner, og koordinere tilbud i utvikling av Karmøy som reisemål.

De siste årene har det særlig blitt lagt ned arbeid for å implementere Living History som formidlingskonsept for å innfri følgende fokusområder:

- Utvikle posisjon innen kulturturisme
- Helårig formidling
- Opplevelseskonsept
- Attraksjonsutvikling
- Samarbeid

Karmøy har en fantastisk historie og kulisser å spille på og derfor har vi i reiselivsarbeidet søkt kreative måter å gi en interaktiv presentasjon. Rebuser og aktivitetshefter er utviklet, det er et pågående arbeid for å utvikle guider i roller og med digital formidling i appen Tilbakeblikk.

Det er spennende muligheter i å knytte våre attributter sammen; med digital formidling kan en visualisere historie med et kunstnerisk uttrykk ute i naturlandskapet. Her er Rabinowitzplassen på Åkrasanden et godt eksempel; hvor kommunen sammen med Friluftsrådet, næringsforeningen og lokale ressurser gjør årlig arbeid for å miljøsertifiseres Blått Flagg. I forlengelse av dette ble det anlagt en Rabinowitzplass; for både å hedre hans arbeid for allmannarett og som del av krigshistorien vår. Her kan en sitte og reflektere, nyte utsikten og det fantastiske glasskunstverket TID, og se en scene utfolde seg der Rabinowitz minnes livet med appen Tilbakeblikk.

Konseptutvikling av interaktiv historiefortelling er resultat av samskapende prosesser med manusforfattere, skuespillere, filmprodusenter og andre ressurspersoner i kulturlivet og aktører lokalt. Statistikk viser gode tall for nedlasting av appen og de guidede historievandringene trekker publikummere fra fjern og nær.

I tillegg til å bygge videre opp om kulturturisme og Living History vil det i neste planperiode gjøres flere tiltak for å innfri den økende aktivitetsturismen.

I **handlingsplan 2016-19** ble følgende tiltaksområder prioritert for utvikling av Karmøy som attraktivt reisemål:

Tiltak 1: Implementering av «Living history» formidlingskonsept

Delmål innfridd:

- a) Et teaterbasert formidlingskonsept bestående av et faghistorisk riktig manus som gir grunnlag for improvisasjon i de ulike rollene.
- b) Utviklet rollekarakterer for historiske Avaldsnes og Gamle Skudeneshavn.
- c) Gjennomført formidlingskurs med opplæring i historie og teaterteknikker.
- d) Opprettet ressursbank av skuespillere som historieformidlere.

Historiske vandringar med teatervri:

Guider i roller som vikinger i tillegg til åpen vikinggård med aktiviteter på Avaldsnes.

Utviklet manus for pilegrim, volve og Odin.

Guider i roller på byvandring gjennom gamle Skudeneshavn, nye roller i utvikling hvert år og ressursbank av skuespillere og kostymer.

- e) Utviklet og lansert Appen «Tilbakeblikk»/«Time Travel» med tidsreiser i Karmøy som et digitalt formidlingskonsept.

Tiltak 2: Markedsføring og informasjon

Profilering av hva Karmøy har å tilby av ulike aktiviteter og opplevelser: Videreformidlet i nettverk og kanaler, visitkarmoy.no, Karmøybrosjyren, opprettet facebookprofil for Opplev Karmøy (norsk) og instagramprofil @visitkarmoy (engelsk) for promotering i sosiale medier.

Nettverksbygging på arenaer for reiseliv og samarbeid i fora som Destinasjon Haugesund og Haugalandet, Nordsjøvegen, Norsk kulturforum, kystpilegrimsleia. Erfaringsdeling både ift Living History som formidlingskonsept og app-utvikling. Reiselivsrådgiver har vært bidragsyter på to konferanser med tema formidling, i regi av Norsk kulturforum og kulturdepartement i Litauen (EØS-konferanse).

Tiltak for formidling av attraksjoner, historie og kulturminner: Utarbeidet skiltet kultur- og natursti i Visnes Gruveområde, oversettelser på museene og audioguider på flere språk, flerspråklig informasjon i brosjyrer, nettsider, skilt/kulturminner, kartmaterieil.

Tiltak 3: Skape møteplasser

Tilrettelagt samarbeidsfora/møteplasser for reiselivsutvikling.

Omsøkt prosjekt «Samarbeid naturbaserte opplevelser & bærekraftig reiseliv» med målsetting om å utvikle helhetlige opplevelsesprodukter som inkluderer lokalmat, kulturhistorie og naturaktiviteter. Ikke innvilget fylkesmidler, prosjekt lagt på is.

Prosjektgruppe for næringsutvikling er nedsatt som et forum for kommunalt langsiktig utviklingsarbeid for Skudeneshavn. En tverretattlig gruppe skal arbeide videre med utfordringer og muligheter som er synliggjort gjennom kommunens planer og aktuelle problemstillinger. Dette i samarbeid med aktører lokalt.

Tiltak 4: Naturbaserte opplevelser

Tilrettelagt infrastruktur som fremmer fysisk aktivitet og naturopplevelser.

Årlig miljøsertifisering Blått Flagg på Åkrasanden. Arrangert miljølæringsaktiviteter og vandringer med tema som fugl, flora, historie, nyttevekster, familiedag-arrangement med aktiviteter.

Etablert Rabinowitzplassen på Åkrasanden, med tilrettelagt platting, kunstverket TID, skilt som del av natur- og kulturstien, digital formidling av Rabinowitz i appen Tilbakeblikk.

Etablert sykkel-rundturen «Karmøyrunnen». Omlegging av den internasjonale sykkelruta North Sea Cycle Route, skiltet med alternativ trase tur/retur.

Tiltak 5: Videreutvikle «Det gode vertskap»

Fokus på det gode vertskap i alle ledd: Gode vertskapstjenester med informasjonstilbud både digitalt (nett, sosiale medier, app) og fysisk (turistkontor, skilt, karter, rebus, brosjyrer), tilrettelagt utleie for naturbaserte opplevelser (sykkel og båt på Skudeneshavn turistkontor).

Årlig vertskapskurs for turistverter på turistkontorene på Haugalandet og lokalt vertskap: Organisert befarung hos reiselivstilbydere og attraksjoner i kommunen samt gjennomgang av produkter og informasjon.

Kartleggingsverktøy; med besøksstatistikk og gjesteundersøkelser i Skudeneshavn og telleapparat ute i Avaldsnesområdet og i Gamle Skudeneshavn, Åkrasanden og turområder, gir viktig data som grunnlag for riktig prioritering. Til eksempel viste teller i gamlebyen mest aktivitet lørdager om sommeren, dermed bestemte Skudeneshavn museum å holde åpent (tidligere lørdagsstengt på grunnlag av antakelse om lite folk).

Reiselivsplan 2021-2024

Reiselivsplan for Karmøy kommune omhandler ansvarlig destinasjonsutvikling: Våre strategiske fortrinn, natur og kulturarven, er viktige ressurser og fellesgoder som reiselivet både drar nytte av og har et ansvar for å ta vare på.

Formålet om å utvikle Karmøy som et bærekraftig reisemål med et variert tilbud av unike opplevelser gjennom hele året skal realiseres ved følgende satsningsområder:

- Attraksjonsutvikling
- Digital formidling
 - Godt vertskap i alle ledd
 - Naturbaserte opplevelser
 - Samarbeid og samskaping

Kvalitet i opplevelsene gir effekt i godt omdømme, økt besøk, gjenbesøk, og lengre besøksstid.

Reiselivsplan for Karmøy kommune 2021-2024 ligger som vedlegg.

Vedlagt ligger også samlet swot-analyse over Karmøy som reisemål, gjennomført høst 2020.

Rådmannens kommentarer:

Reiseliv er den raskest voksende næringen i verden. Flere reisende byr på enorme muligheter for norsk reiseliv, som er i ferd med å ta en stadig større del av den internasjonale turistveksten. Det innebærer imidlertid også en forpliktelse til å ta vare på natur og kulturverdiene våre. Temaplan reiseliv støtter opp om den planlagte kommuneplanens samfunnsdel med forankring i FNs bærekraftsmål. Dette er viktige mål og grunnpremiss for Karmøy kommune sin rolle som samfunnsaktør- og utvikler, og derav planarbeid for fremtiden.

Covid-19 har hatt stor innvirkning på reiselivet, og vil påvirke turisme også i fremtiden. Dette, sammen med økt bærekraftfokus, gjør bevisst destinasjonsutvikling stadig viktigere. Et strategisk og målrettet samarbeid må skje innenfor bærekraftige rammer og legge rette for levedyktige lokalsamfunn. Våre innbyggere er også de viktigste ambassadørene for positivt omdømme.

Reiselivsplanen for Karmøy inneholder en rekke tiltak for å styrke og utvikle Karmøys besøksattraktivitet og vertskapsrolle. Levende steder med spennende aktiviteter og tilbud innen kultur, bespisning, uteliv og varehandel vil styrke Karmøys posisjon som reisemål og gjøre kommunen mer attraktiv for potensielle tilflyttere.

Kommunen legger til rette for et bredere reiselivstilbud gjennom å stimulere til innovasjon og tettere samarbeid. Gjennom å forene krefter på tvers av kommuner og næringer og legge til rette for et aktivt kultur- og reiseliv øker kommunen verdiskapningen og attraktiviteten i regionen.

Rådmannens konklusjon:

Reiselivsplan 2021-2024 vedtas slik den foreligger.

Tiltak som får budsjettmessige konsekvenser vil bli fremmet i budsjettbehandling det aktuelle år.

Vedlegg:

Reiselivsplan 2021-2024

Sakshandsamar: Reidun Kathrin Dahl

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
002/21	Eldrerådet	19.01.2021
	Formannskapet	
001/21	Hovedutvalg administrasjon	20.01.2021
002/21	Hovedutvalg helse og omsorg	20.01.2021
003/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021
	Hovedutvalg teknisk og miljø	
	Karmøy ungdomsråd	
	Kommunestyret	
002/21	Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	19.01.2021

Handlingsplan for folkehelse 2021-2023

Rådmannens forslag til vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Vedtak som innstilling frå Hovedutvalg administrasjon - 20.01.2021 - 001/21
Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Eldrerådet 19.01.2021:

Behandling:

Eldrerådet støtter enstemmig innstillingen.

ELD- 002/21 Vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak:

Karmøy kommunestyre tar «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» til orientering.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 19.01.2021:

Behandling:

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne støtter enstemmig innstillingen.

RFM- 002/21 Vedtak:

Rådmannens forslag til vedtak:

Saksutredning

Bakgrunn for saken

I dette saksfremlegget presenteres folkehelsebegrepet, samt påvirkningsfaktorer for helse. Videre kommer en forklaring på hvordan kommunene arbeider systematisk med folkehelsearbeid knyttet opp mot folkehelseloven. Deretter følger syv sentrale prinsipper i det nasjonale folkehelsearbeidet. Til slutt gjennomgås innholdet i "Handlingsplan for folkehelse 2021-2023".

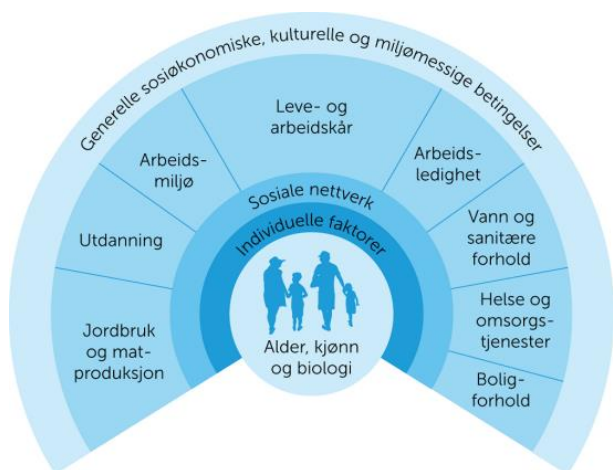
Folkehelse er et bredt og komplekst felt, og det finnes mange tanker om hva folkehelsearbeidet går ut på. Derfor er det viktig å ha med seg nasjonale og regionale føringer, samt sentrale prinsipper i det kommunale folkehelsearbeidet.

Definisjon av folkehelsebegrepet

I følge folkehelseloven (LOV-2011-06-24-29) er folkehelse «befolkningens helsetilstand og hvordan helsen fordeler seg i en befolkning» (§3 bokstav a). Formålet med folkehelseloven er å bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Loven er sektor- og etatsovergripende og gir statlige myndigheter, fylkeskommune og kommune ansvar for folkehelsearbeidet. Bestemmelsene i folkehelseloven er tett koblet mot plan- og bygningsloven. Dette er fordi plan- og bygningsloven legger føringer for forhold der menneskene lever og bor.

God helse skapes der vi lever våre liv; hjemme, på jobb, i barnehage, på skolen, i lag og foreninger og i nærmiljøet. Hver innbygger har selv ansvaret for egen helse, men samfunnet skal legge til rette for gode betingelser. Det skal være enkelt å ta gode valg. Det må altså være en balanse mellom fellesskapets ansvar og den enkeltes ansvar for helse.

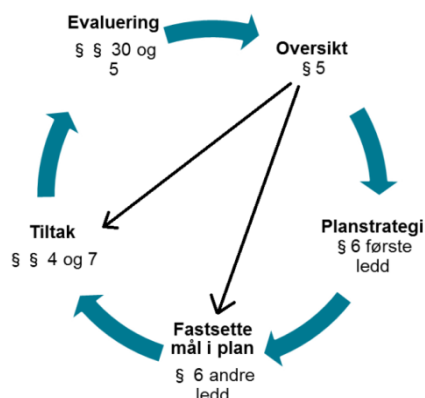
Påvirkningsfaktorene for helse er mangfoldige og overlappende, og kan virke positivt eller negativt på helsen. Dette er illustrert i Dahlgren og Witehead (1991) sin modell nedenfor.

Hvor god eller dårlig helse et menneske har er et resultat av mer enn gener og personlige valg. Modellen illustrerer hvordan samspillet mellom individuelle faktorer og miljømessige faktorer påvirker helsen til den enkelte. Folkehelsearbeid må foregå på alle nivå og sirkler i modellen, men for kommunen som organisasjon er det særlig viktig å fokusere på leve- og arbeidsvilkår som utdanning, arbeid, boforhold, helsefremmende og forebyggende arbeid, samt helse- og omsorgstjenester.

Det systematiske folkehelsearbeidet

Folkehelsearbeidet skal ifølge loven utføres som en langsiktig og systematisk oppgave. Det systematiske folkehelsearbeidet, og forløpet, er illustrert i figuren som vises under. De ulike paragrafene vil kort forklares.

§5 Oversikt: Kommunen skal ha oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorene i befolkningen, slik at kommunen får et tydelig bilde av hva som er de lokale helseutfordringer i den enkelte kommune. Denne oversikten innebærer at kommunen skal utarbeide et system for løpende oversikt over helsetilstanden i befolkningen og at det hvert 4. år skal utarbeides et skriftlig oversiktsdokument. Dette er ivarettatt i Karmøy kommune jf. sak 119/20 i kommunestyret.

§6 Planstrategi: Oversiktsdokumentet skal inngå som grunnlag for kommunens planstrategi.

§7 Fastsette mål i plan: Kommunen skal i planarbeidet fastsette overordnede mål og strategier for folkehelsearbeidet som skal gjelde for hele kommunen. Disse skal være egnet til å møte de utfordringene kommunen står overfor. Målsetningen og strategiene som ble utformet er benyttet i "Handlingsplan for folkehelse 2021-2023". I kortversjonen av oversiktsdokumentet (sak 119/20 i kommunestyret) er det utviklet seks strategier/innsatsområder i folkehelsearbeidet for Karmøy kommune.

§§4 og 7 Tiltak: Folkehelseloven pålegger også kommunen å iverksette nødvendige tiltak for å møte utfordringene med de virkemidlene kommunen har. Oversikt over tiltak finnes i "Handlingsplan for folkehelse 2021-2023".

§§ 30 og 5 Evaluering: Kommunene skal evaluere folkehelsearbeidet for å se om det gir ønsket effekt, samt treffer med utfordringsbildet. I folkehelsearbeidet foretas det hovedsakelig kvalitative evalueringer, der behovet tilsier det. I folkehelsearbeidet vil en alltid ta høyde for å evaluere tiltak der det er hensiktsmessig.

Prinsipper i folkehelsearbeidet

I handlingsplan for folkehelse 2021-2023 er det beskrevet syv prinsipper som er sentrale i det nasjonale folkehelsearbeidet, disse er kort beskrevet her:

- **Utjevning av sosiale forskjeller:** Det finnes systematiske forskjeller i helse mellom sosioøkonomiske grupper. Vi ser også en økning i barnefattigdom. Sosial ulikhet i helse handler ikke kun om en særlig utsatt gruppe, men ulikhetene er fordelt fra minst gunstig til mest gunstig gjennom hele befolkningen, ulikhetene følger en sosial gradient. Det betyr at jo høyere sosioøkonomisk status, jo bedre helse har en. Et av de viktigste målene i folkehelsearbeidet er å redusere disse ulikhetene.
- **Helse i alt vi gjør:** Det kommunen foretar seg på alle nivåer har en helsemessig betydning. Kunnskap

om helsetilstand og påvirkningsfaktorer skal være utgangspunkt når planer og tiltak blir utviklet og iverksatt i alle kommunens sektorer.

- **Bærekraftig utvikling:** En skal legge til rette for en samfunnsutvikling som sikrer grunnleggende behov over tid. Vi må ta vare på de ressursene vi har i dag, uten å ødelegge for fremtidige generasjoners muligheter til å dekke sine behov.
- **Føre-var:** Føre-var prinsippet reduserer kravet om vitenskapelig sikkerhet før iverksetting av tiltak. Dette går ut på å gripe inn før det oppstår helseskade. I planleggingen av et helhetlig folkehelsearbeid skal vi altså være føre-var når det gjelder tiltak for å fremme god helse og redusere risiko for helseskade.
- **Medvirkning:** Det at mennesker får delta aktivt til fellesskapet ut fra egne ressurser og muligheter bidrar til tilhørighet. Det skal legges til rette for bred medvirkning i folkehelsearbeidet.
- **Universelle strategier:** Tiltak rettet mot hele befolkningen har større effekt på folkehelsen enn tiltak rettet mot små grupper med høy risiko. En betingelse for at en slik universell tilnærming skal ha god effekt er at tiltakene treffer de med størst behov.
- **Tidlig innsats:** Grunnlaget for god helse dannes tidlig i livet. Det er bærekraftig å prioritere innsats tidlig i livet. Viktige oppvekstarenaer for barn og unge er familien, barnehage/skole, samt frivillige lag og foreninger.

Innholdet i planen

En av våre viktigste samfunnsressurser er en befolkning som trives og har god helse. Handlingsplan for folkehelse gjelder for alle innbyggerne i Karmøy kommune, noe som betyr at en rekke aktører må involveres for å nå planens målsettinger. Det handler om å utvikle lokalsamfunn som fremmer helse og livskvalitet, og utjevne sosiale forskjeller i helse. Vi er nødt til å skape gode oppvekst- og levekår med sunne levevaner i et trygt og inkluderende samfunn.

Formålet med planen:

1. Være Karmøy kommunes retningsgivende handlingsplan for felles forståelse av det brede folkehelsearbeidet i organisasjonen.
2. Å inspirere samfunnet i utviklingen av et inkluderende og helsefremmende samfunn for alle.

Oversiktsdokumentet «Oversikt over helsetilstanden og påvirkningsfaktorer 2020», samt kortversjonen, danner grunnlaget for denne handlingsplanen. Handlingsplanen beskriver hvordan vi ut fra kunnskapen vi får fra oversiktsarbeidet setter i verk retningsgivende tiltak som skal påvirke faktorene i en positiv retning. Handlingsplan for folkehelse 2021-2023 bygger på tidligere planer. Handlingsplanen har vært sendt ut til folkehelseforum og andre relevante aktører for uttalelser og innspill. Den inneholder konkrete tiltak og innsatsområder innen folkehelsearbeidet i Karmøy kommune.

Tiltakene i handlingsplanen er i tråd med utfordringsbildet og overordnet målsetning for folkehelsearbeidet som inngår i kommuneplanens samfunnsdel. Overordnet målsetning er: «Alle skal bo og leve i helsefremmende lokalsamfunn – med særlig fokus på barn og unges oppvekstvilkår».

Den overordnede målsetningen er igjen brutt ned til følgende innsatsområder:

Folkehelsearbeidet skal etter folkehelseloven være systematisk og langsiktig. Handlingsplanen for folkehelse gjelder derfor fra 2021 til 2023, og vil rulleres hvert 4. år slik at oversiktsarbeidet kan legges til grunn for planen. Samtidig kan det forekomme endringer i tråd med den løpende oversikten som kommunen skal utarbeide. Disse endringene vil ivaretas ved at justeringer av handlingsplanen gjennomføres hvert 2. år. For at tiltakene skal kunne gjennomføres avhenger det av at de årlige budsjettene hos kommunen og fylkeskommunen opprettholdes. 2020 var et år preget av pandemi, noen tiltak ble derfor ikke fullført som planlagt.

Handlingsplanen med tiltak knyttet opp mot de seks innsatsområdene ligger vedlagt.

Rådmannens vurdering

Folkehelse er et satsningsområde for Karmøy kommune. Loven gir rådmannen og hele kommunen plikt og ansvar til bl.a. å tenke «helse i alt vi gjør», ha løpende oversikt over helsetilstanden, utarbeide et skriftlig oversiktsdokument hvert fjerde år og sette inn tiltak i tråd med utfordringene og evaluere disse. «Handlingsplan for folkehelse 2021-2023» viser en oversikt over tiltak for å løse noen av utfordringene i Karmøy kommune.

Rådmannen anbefaler at kommunestyret gir sin tilslutning til at handlingsplanen legges til grunn for det videre arbeidet innenfor dette omfattende saksfeltet.

Vedlegg:

Handlingsplan folkehelse 2021-2023

Sakshandsamar: Pål Nygård

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
006/21	Eldrerådet	19.01.2021
006/21	Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	19.01.2021
	Karmøy ungdomsråd	
004/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021
	Hovedutvalg teknisk og miljø	
003/21	Hovedutvalg helse og omsorg	20.01.2021
	Formannskapet	
	Kommunestyret	

Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Eldrerådet 19.01.2021:

Behandling:

Eldrerådet støtter enstemmig innstillingen og ber om at eldrerådet kontinuerlig blir holdt underrettet om saken.

ELD- 006/21 Vedtak:

Rådmannen sitt framlegg til vedtak:

1. Karmøy kommunestyret vedtar plan for **Leve hele livet i Karmøy (2021-2023)**.
2. Behov for ressurser knyttet til gjennomføring av konkrete tiltak i planen vurderes i forbindelse med årlige budsjett- og økonomiplaner.
3. Planen integreres i det øvrige kommunale planverket.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne 19.01.2021:

Behandling:

Nordbø viste til prosjekt Livsglede i sykehjem og anbefalte å utvide dette til historieformidling for å få levende bygder på tvers av generasjoner og kom med følgende innspill:

Rådet ynskjer i samarbeid med kommunen å setje eit sterkare fokus på historia vår. Eldre døyr og ein registrerer at yngre går glipp av livserfaring, historie, sagn og soger, fordi menneske no møtes skjeldnare. Det er viktig at slikt blir vidareformidla imellom generasjonar, dette er enda viktigare no i ein pandemi. I ein situasjon kor dei eldre ikkje møter yngre pga. restriksjonar, blir det enda synlegare kva ein går glipp av.

Verdifull tid imellom unge og eldre, historieformidling, relasjonar imellom generasjonar. Kor kjem ein frå, kven er ein.? Psykisk helse for alle generasjonar i Karmøy.

Ein pandemi er øydeleggjande på mange måtar, eit nettbrett kan aldri erstatte relasjonen imellom ung og eldre, historia fortalt i ekthet.

Ei lita velforening på Sandhåland har saman med Skudenes seniornett, starta eit prosjekt kor forskjellige historie tema har blitt og vil bli belyst. Ein knytter opp lokal befolkninga til temaer som: tidleg busettjing, jordbruk og fauna på vestsida, fiske, utvandringa til Amerika, krigens dagar, Alaskafiskere osv. Modellen kor bygdas historie blir gjort levande i form av bilder, fortellingar fortalt av gjenlevande, samler fulle hus på bedehuset i bygda. Dette er med på å skape levande bygder.

Rådet vil be hovedutvala for oppvekst og kultur samt helse og omsorg om å ta initiativ til at historia blir vidarefortalt. Der kan være mange måtar å gjere dette på, kom gjerne med innspel og forslag i dette viktige arbeidet.

Budal foreslo:

Eldre kan inviteres til skolene for historieformidling.

Rådet ønsker at saksbehandler Pål Nygård orienterer om Leve hele livet i Karmøy i møtet 9. mars.

Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne støtter enstemmig innstillingen med følgende tilleggspunkt 4:

4. Råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne viser til prosjektet Livsglede i sykehjem og anbefaler at det også legges til rette for å få levende bygder på tvers av generasjoner bl.a. ved å invitere eldre til skolene for historieformidling.

Rådet ynskjer i samarbeid med kommunen å setje eit sterkare fokus på historia vår. Eldre døyr og ein registrerer at yngre går glipp av livserfaring, historie, sagn og soger, fordi menneske no møtes skjeldnare. Det er viktig at slikt blir vidareformidla imellom generasjonar, dette er enda viktigare no i ein pandemi. I ein situasjon kor dei eldre ikkje møter yngre pga. restriksjonar, blir det enda synlegare kva ein går glipp av.

Verdifull tid imellom unge og eldre, historieformidling, relasjonar imellom generasjonar. Kor kjem ein frå, kven er ein.? Psykisk helse for alle generasjonar i Karmøy.

Ein pandemi er øydeleggjande på mange måtar, eit nettbrett kan aldri erstatte relasjonen imellom ung og eldre, historia fortalt i ekthet.

Ei lita velforening på Sandhåland har saman med Skudenes seniornett, starta eit prosjekt kor forskjellige historie tema har blitt og vil bli belyst. Ein knytter opp lokal befolkninga til temaer som: tidleg busettjing, jordbruk og fauna på vestsida, fiske, utvandringa til Amerika, krigens dagar, Alaskafiskere osv. Modellen kor bygdas historie blir gjort levande i form av bilder, fortellingar fortalt av gjenlevande, samler fulle hus på bedehuset i bygda. Dette er med på å skape levande bygder.

Rådet vil be hovedutvala for oppvekst og kultur samt helse og omsorg om å ta initiativ til at historia blir vidarefortalt. Der kan være mange måtar å gjere dette på, kom gjerne med innspel og forslag i dette viktige arbeidet.

Saksfremlegg

Bakgrunn

Temaplanen **Leve hele livet i Karmøy** følger opp [stortingsmelding 15 \(2017-2018\) Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre](#), som ble vedtatt i Stortinget november 2018. Reformperioden startet i 2019 og varer frem til 2023. Målgruppen er eldre over 65 år, både de som bor hjemme og de som bor på institusjon.

Stortingsmeldingen Leve hele livet består av 25 konkrete og utprøvde løsninger på områder hvor det kan svikte i tilbudet til eldre i dag. Løsningsforslagene bygger på hva ansatte, eldre, pårørende, frivillige, forskere og ledere har sett fungere i praksis. Målgruppen har ulike forutsetninger og store variasjoner i behov og ønsker.

Det er viktig å finne gode løsninger på tvers av sektorer. Løsningsforslagene er delt inn i fem områder som utgjør reformens innsatsområder:

1. et aldersvennlig Norge
2. aktivitet og fellesskap
3. mat og måltider
4. helsehjelp
5. sammenheng i tjenestene

En av bakgrunnene for reformen er at antall og andel eldre i befolkningen øker betydelig i årene som kommer. Det er også flere som lever med kronisk sykdom, flere overlever fødsel og flere overlever etter ulykker og store traumer. Det blir også flere med funksjons-nedsettelse som lever i egen bolig. Forekomsten av demens i samfunnet vil også øke, da det øker med alderen. Blant mennesker over 90 år har mer enn hver tredje person utviklet demens og 15 prosent av dem er over 75 år. Det forventes dermed at flere vil trenge hjelp fra helse- og omsorgstjenestene i årene som kommer, gjerne også komplekse tjenester. På den annen side vil antall personer i yrkesaktiv alder synke.

Store endringer fører til at hele samfunnet må tenke nytt. Den enkelte må ta vare på egen helse og i størst mulig grad tilrettelegge hjemmet sitt for alderdommen. Eldre som er i stand og som har lyst til å være aktive, bør få muligheten. Det vil være "vinn-vinn" for den enkelte og samfunnet.

Utviklingen i Karmøy

I Karmøy vil antall personer som er 67 år eller eldre øke fra dagens ca. 6400 til rundt 10300 i 2040. Hver fjerde person i Karmøy vil være over 67 år i 2040, sammenlignet med dagens én av sju. I økonomiplanperioden 2021-2024 er det særlig aldersgruppen 80-89 år som etter prognosene forventes å vokse mye, mens i de påfølgende årene vil en begynne å se en sterk vekst også i personer over 90 år:

Aldersgrupper	2020	2025	2030
67-79 år	4635	5154	5350
80-89 år	1461	1831	2346
90+ år	316	391	490

Kilde: SSB og Karmøy kommune

Beregninger fra [Kommunal- og moderniseringsdepartementet](#) indikerer at behovet innen institusjon og hjemmetjeneste vil øke med 690 årsverk fra 2017 til 2040, mens det vil synke for øvrige sektorer i henhold til den demografiske utviklingen i Karmøy.

Reformens fem faser

1. I reformens første fase i 2019 definerte kommunen rammer, gjennomføring og oppstart av

planprosessen. I denne fasen vedtok kommunen hvordan reformens løsninger kunne tilpasses lokale forhold og innføres i samarbeid med andre tjenesteområder, frivillig sektor og andre aktører i lokalsamfunnet.

2. I andre fase i 2020 tok kommunen stilling til løsningene i reformen, og planla hvordan de skulle utformes og gjennomføres lokalt. I denne fasen kartla kommunen sin egne behov og utfordringer og gjennom politiske vedtak tok stilling til forslagene i reformen.
3. I tredje fase 2020-2021 har kommunen jobbet med å systematisere innsatsområdene og løsningene gjennom planutkastet som nå er til behandling. Planen beskriver hvordan kommunen skal utforme og gjennomføre tiltakene lokalt. Det er forventet at alle kommunene i Norge innen utgangen av 2021 viser til politisk vedtatte planer for hvordan reformens innsatsområder og løsninger skal gjennomføres. Karmøy vil være en av de første kommunene som vedtar sin plan allerede i innledningen av 2021.
4. I fjerde fase skal kommunen integrere planen i det øvrige planverket. Kommunen har omtalt dette i sitt planprogram for kommuneplanens samfunnsdel.
5. Den siste fasen i reformen er gjennomføringen av planen. Slik det fremgår av selve plandokumentet har Karmøy kommune allerede startet med enkelte av tiltakene i planen.

Medvirkning i planarbeidet

Hovedutvalg helse og omsorg og eldrerådet har kommet med nyttige innspill og gjort vedtak underveis i planarbeidet i forhold til prosess, medvirkning, struktur, innsatsområder, hovedmål og tiltak som skal prioriteres i planen. Hovedutvalg helse og omsorg har behandlet **Leve hele livet** i følgende møter:

Sak nr.	Tittel
---------	--------

42/19	Leve hele livet - Orientering om status og forslag til medvirkning
-------	--

04/20	Leve hele livet - Orientering om status
-------	---

15/20	Leve hele livet - Planprosess, struktur og mulige innsatsområder
-------	--

34/20	Leve hele livet – Status pr 1. oktober 2020
-------	---

For å sikre innspill til planen utover den politiske involveringen, har det vært gjennomført åpent dialogmøte hvor alle interessenter kunne møte og spille inn sine forslag til planen. I tillegg har det vært mulighet for fritt å gi innspill til planen via kommunens hjemmesider underveis i prosessen.

Basert på behandlingene og innspillene vedtok hovedutvalg helse og omsorg at planen skulle ha følgende to hovedmål:

1. Lokalsamfunn som fremmer eldres livskvalitet
2. Trygge helse- og omsorgstjenester

Alle innspillene og tiltakene er systematisert etter de to vedtatte hovedmålene, og planen er delt inn i følgende kapitler:

1. Innledning
2. De fem innsatsområdene i Leve hele livet
3. Status og utfordringer knyttet til innsatsområdene
4. Hovedmål og tiltak fram mot 2023.

Høring

Forslag til plan ble lagt ut på åpen høring i perioden 5. november 2020 til 3. desember 2020. I løpet av høringsperioden mottok kommunen hørings svar fra følgende, som er vedlagt i sin helhet:

- Karmøy Senior Høyre
- Karmøy Røde kors
- Seniornett Skudenes
- Hinderaker & Visnes vel

- Aina Olena Gofar
- Kristin Mørch

Etter høringsinnspillene er følgende vurderinger gjort/endringer tatt inn i planens tiltaksdel:

- Under tiltaket **Livsglede i sykehjem/dagtilbud** er punktet om å utvikle prosedyrer for samarbeid utvidet til også omhandle retningslinjer for godt samarbeid med frivillige lag og organisasjoner som tydeliggjør roller, bygger opp under forutsigbarhet og gjensidig respekt, jfr. Plan for frivillighet 2018-2022.
- I tre av høringsssvarene er betydningen av å ivareta godt samarbeid med frivillige bemerket, og det vises også til Plan for frivillighet 2018-2022. Karmøy Røde Kors har særlig tydeliggjort at godt samarbeid bygger på tydelige avklaringer av aktørenes rolle, betydningen av å ha retningslinjer for godt samarbeid, forutsigbarhet i arbeidet og gjensidig respekt i sitt innspill. Utover det endrede punktet beskrevet over, omhandler planen også et eget punkt om hvordan kommunen ønsker å styrke rollen som aktivitets- og kulturkontakt i sykehjemmene (herunder gjøre rollen mer kjent). Tiltaket vil også være viktig for å møte disse innspillene.
- Under tiltaket **Livsglede i sykehjem/dagtilbud** er det blant annet beskrevet betydningen av å styrke samarbeidet med Åkrahamn videregående skole og andre inn mot blant annet hjelpeverktøyet «livsarket mitt». Etter høringsrunden er også Seniornett nevnt i dette punktet siden Skudenes Seniornett har spilt inn at de ønsker et samarbeid om «Min livshistorie». Det er naturlig å nevne seniornettet spesifikt i planen siden deres ønske samsvarer med tiltakspunktet. Innspillet samsvarer også med tiltakspunktet under **Etikk og kvalitetsforbedring** som omhandler livshistoriebeskrivelse. Punktet er derfor utvidet til også å omhandle om min livshistorie kan påbegynnes før innbyggerne kommer på sykehjem i samarbeid med frivillige lag og organisasjoner.
- Under **Tjenestetilbud og kapasitet** er et av tiltakene å legge til rette for at innbyggere kan bo lengst mulig i egne hjem med blant annet bruk av velferdsteknologiske løsninger. Etter høringsrunden er det tilført en setning som sier at kommunen skal søke samarbeid med frivillige lag og organisasjoner for å spre kunnskap og kjennskap om kommunens velferdsteknologisatsning etter innspill fra Seniornett Skudenes.
- Under tiltaket **Kompetanse, tverrsektoriell tenkning og samarbeid** er det tydeliggjort at samarbeidet om demensvennlig samfunn også skal omhandle samarbeid om aldersvennlig samfunn sammen med blant annet kommunes biblioteker, kulturinstitusjoner og frivillige lag/organisasjoner etter innspill fra Seniornett Skudenes vedrørende biblioteker.
- I sitt høringsinnspill bemerker Kristin Mørch viktigheten av at kommunen har fokus på forbyggende aktiviteter for eldre som ikke er så dårlige at de trenger kommunale helsehjelp nå, men vil kunne trenge det senere. I høringsinnspillet ønsker hun lettere tilgjengelig oversikt over hva som skjer lokalt av ulike aktiviteter. Under tiltaket **Bevisste og aktive eldre** er det etter høringsrunden tatt med å nå ut med informasjon om ulike lokale tilbud i nærområdet for reformens aldersgruppe i videreutviklingen av aktivkarmoy.no og andre verktøy.
- Kristin Mørch spiller også inn hvordan tilrettelegging av transport kan bidra til økt aktivitet, som

igjen medfører at kommunen slipper å levere hjelp i hjemmet eller ta eldre inn på eldreheim. Dette innspillet sammenfaller med tiltaket under **Bevisste og aktive eldre** med å utrede behovet for transportmuligheter for eldre for å kunne delta i samfunnet slik de ønsker.

- Kristin Mørch spiller videre inn viktigheten av å tilrettelegge med benker i nærområdet der de eldre kan sette seg ned for å hvile seg når de går tur. Innspillet sammenfaller med tiltaket under **Kompetanse, tverrsektoriell tenkning og samarbeid** som beskriver hvordan Eldretråkk kan anvendes som medvirkningsmetode for kartlegging og planlegging av et trygt og aldersvennlig nærmiljø med høy grad av aktivitet.
- Karmøy Senior Høyre lanserer muligheten som kan ligge i å introdusere lokale trygghetspatroljer i samarbeid med frivillige lag/organisasjoner i sitt høringsbrev. De mener slike patroljer kan bevege seg og være synlige i nabolag med særskilte behov, og slik bidra til økt trygghet for gamle, unge samt hus og heim. Under **Bevisste og aktive eldre** er høringsinnspillet til Karmøy Senior Høyre om lokale trygghetspatroljer tatt inn som et nytt tiltakspunkt i planen.
- I sitt høringsbrev signaliserer Karmøy Senior Høyre bekymring for at kommunen ikke tar høyde for behovet for tilstrekkelig antall sykehjemsplasser og andre heldøgns omsorgsplasser. De savner også større fokus på mulighetene for fritt/friere brukervalg mellom kommunale og private velferdstjenester, og mulighetene som kan ligge i et samarbeid mellom kommunen og private interesser hva angår tilrettelagte botilbud for eldre. Aina Olena Gofar bemerker også i sitt høringsinnspill at kvaliteten på tilbudene bør tilstrebes for å kunne møte konkurranse fra eventuelt andre aktører. Kommunestyret vedtok i sak 126/16 plan for heldøgnsomsorg. Planen har et 10 års perspektiv, og skal ivareta kommunens behov for heldøgnsomsorgsplasser frem til 2026. I saken ble det vedtatt at kommunen tar sikte på å etablere minimum 100 plasser for heldøgnsomsorg innen 2026. Disse skal bestå både av institusjonsplasser og heldøgns omsorgsboliger. Plan for heldøgnsomsorg er beskrevet i temaplanen **Leve hele livet**, også under tiltakspunktet **Tjenestetilbud og kapasitet**. I planleggingen og prosjekteringen av utbyggingen på Spanne vil det være naturlig å vurdere om fremtidig kapasitetsbehov bør belyses nærmere, samt undersøke mulighetene for samarbeid med private interesser om tilrettelagte botilbud for eldre. Kommunens fremtidige behov vil også bli grundig belyst når plan for heldøgnsomsorg skal revideres. Mulighetene for fritt/friere brukervalg mellom kommunale og private velferdstjenester, samt å ha høyt fokus på kommunal tjenestekvalitet opp mot andre relevante aktører, er problemstillinger kommunen bør ha et bevisst løpende forhold til og ta stilling til etter hvert som problemstillingene blir aktualisert.
- Hinderaker & Visnes Vel har ingen konkrete merknader til planen, men ønsker å signalisere at de ser frem til å være en positiv bidragsyter. Leve hele livet er avhengig av positive bidragsytere slik innspillet fra Hinderaker & Visnes Vel signaliserer for å lykkes med satsningsområdene i planen, jfr. også Plan for frivillighet 2018-2022.

Alle høringssvarene og innspill underveis i planprosessen er i sin helhet vedlagt saken.

Rådmannens vurdering

Utgangspunktet for *Leve hele livet* er å skape et mer aldersvennlig samfunn der eldre lever gode liv og deltar aktivt i samfunnslivet. Planen skal bidra til at eldre kan mestre livet lenger, ha trygghet for at de får god hjelp når de har behov for det, at pårørende kan bidra uten at de blir utslitt og at ansatte kan bruke sin kompetanse i tjenestene.

Aldersvennlige lokalsamfunn handler om å gjøre samfunnet i stand til å møte utfordringene og mulighetene knyttet til en aldrende befolkning. Flere sektorer må involveres og medvirkning må

være i fokus for at eldre skal kunne delta i samfunnet.

At vi lever lenger og at eldre utgjør en stadig større del av befolkningen er en positiv utvikling og gir nye muligheter. Dette mulighetsrommet må vi som kommune og innbyggere utforske og ta i bruk. Innbyggerne må i større grad inviteres inn som frivillige i tjenester til oppgaver de opplever som meningsfulle, noe som er en vinn-vinn situasjon både for kommunen og den frivillige.

Hver enkelt av oss må ta vare på egen helse, tilrettelegge hjemmet for alderdommen i størst mulig grad og ta i bruk mulighetene som ny teknologi gir. Velferdsteknologi er et virkemiddel i kommunens tjenestetilbud både i sykehjemmene gjennom videre satsning på pasientvarslingsanlegg og i den enkelte innbyggers bolig når de får helsehjelp.

Planen *Leve hele livet* bygger på [stortingsmelding 15 \(2017-2018\) Leve hele livet – en kvalitetsreform for eldre](#). Den vil vare frem til 2023 og bygger på hva ansatte, eldre, pårørende, frivillige og ledere har sett fungerer i praksis. Hva som løfter kvaliteten på tjenestene og bidrar til trygg, verdig alderdom.

I planarbeidet har kommunen deltatt i læringsnettverk for å dele erfaringer og lære av andre kommuner. I planen *Leve hele livet i Karmøy* er tiltakene for å få bedre løsninger i tilbudet til eldre samlet og systematisert. Disse skal sikre alle innbyggere en god og trygg alderdom. Det innebærer både bedre tjenester og tilbud, men også et aldersvennlig samfunn der eldre får brukt sine ressurser.

Vedlegg:

Plan for Leve hele livet i Karmøy 2021-2023

Høringssvar fra Karmøy senior Høyre

Høringssvar fra Hinderaker & Visnes Vel

Høringssvar fra Seniornett Skudenes

Høringssvar fra Kristin Mørch

Høringssvar fra Aina Olena Gofar

Høringssvar fra Karmøy Røde Kors

Innspill til Leve hele livet - nettskjema januar 2020

Innspill til Leve hele livet - kafedialog desember 2019

Dato:
22.01.2021
Arkivsak-ID.:
20/28343
JournalpostID:
21/3681

Sakshandsamar: Elin Davidsen

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
005/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021

Samlesak for referatsaker

001/21, Notat - organisering av kommunale barnehager

Vedlegg:

KARMØY KOMMUNE

Dato:
19.01.2021
Arkivsak-ID.:
20/28343
JournalpostID:
21/2978

Sakshandsamar: Elin Davidsen

Kommunedirektør/rådmann:

Saksnr.	Utval	Møtedato
006/21	Hovedutvalg oppvekst og kultur	27.01.2021

Samlesak for spørsmål